

บทที่ 4

โครงสร้างระบบวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก

องค์กรวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยเป็นองค์กรของรัฐ ที่มีการจัดตั้งและดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน มีโครงสร้างที่ชัดเจนและระบุสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างครบถ้วน เพื่อให้เข้าใจถึงโครงสร้างระบบวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบกได้ชัดเจน จึงขอกล่าวถึงลักษณะโครงสร้าง 3 ประการของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือของกองทัพบก คือ

1. โครงสร้างการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลื่นความถี่วิทยุ
2. โครงสร้างการควบคุมสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก
3. โครงสร้างการดำเนินการและการหารายได้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก

โครงสร้างการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลื่นความถี่วิทยุ

กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยนั้น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเท่านั้นที่สามารถจัดตั้งและดำเนินการได้ ปัจจุบันมีสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 กว่าสถานี ในจำนวนนี้เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงสังกัดกองทัพบกถึง 128 สถานี (สถานี เอ.เอ็ม. 79 สถานี และสถานี เอฟ.เอ็ม. 49 สถานี) เป็นสถานีวิทยุฯ ในกรุงเทพมหานคร 23 สถานี และสถานีวิทยุฯ ในส่วนภูมิภาค 105 สถานี (สำนักงานเลขานุการกองทัพบก, 2537) โดยแบ่งมอบให้หน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก จำนวน 22 หน่วย รับผิดชอบการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก ดังต่อไปนี้ (รายละเอียดตามผนวก)

1. กรมการทหารสื่อสาร	จำนวน 32 สถานี
2. กรมการรักษาดินแดน	จำนวน 7 สถานี
3. กรมการขนส่งทหารบก	จำนวน 2 สถานี

4.	กรมสรรพาวุธทหารบก	จำนวน	1	สถานี
5.	ศูนย์การทหารม้า	จำนวน	7	สถานี
6.	ศูนย์การทหารปืนใหญ่	จำนวน	3	สถานี
7.	ศูนย์การทหารราบ	จำนวน	1	สถานี
8.	กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน	จำนวน	2	สถานี
9.	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	จำนวน	1	สถานี
10.	กองทัพอากาศที่ 1	จำนวน	4	สถานี
11.	กองพลที่ 1 รักษาพระองค์	จำนวน	5	สถานี
12.	มณฑลทหารบกที่ 11	จำนวน	2	สถานี
13.	มณฑลทหารบกที่ 12	จำนวน	1	สถานี
14.	มณฑลทหารบกที่ 13	จำนวน	2	สถานี
15.	มณฑลทหารบกที่ 14	จำนวน	1	สถานี
16.	จังหวัดทหารบกกาญจนบุรี	จำนวน	1	สถานี
17.	กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์	จำนวน	1	สถานี
18.	กองพลทหารราบที่ 9	จำนวน	1	สถานี
19.	กองพลทหารม้าที่ 2	จำนวน	2	สถานี
20.	กองทัพอากาศที่ 2	จำนวน	17	สถานี
21.	กองทัพอากาศที่ 3	จำนวน	24	สถานี
22.	กองทัพอากาศที่ 4	จำนวน	11	สถานี

จากการที่กองทัพบกเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์สถานีวิทยุกระจายเสียงทั้ง 128 สถานีข้างต้น ดังนั้นการจัดตั้งและดำเนินกิจการของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกจึงมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในการสนับสนุนภารกิจของกองทัพบกในการเตรียมกำลังและป้องกันราชอาณาจักร กับเพื่อใช้ในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล

โครงสร้างการควบคุมสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก

เพื่อให้การดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กองทัพบกได้กำหนดระเบียบใช้กับสถานีวิทยุฯ ในเครือกองทัพบก เรียกว่า "ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการควบคุมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในกองทัพบก พ.ศ. 2507" ระเบียบนี้ได้กำหนดมาตรการควบคุมในด้านความมุ่งหมายในการใช้ หลักการดำเนินการ วิธีการดำเนินการ และการจัดรายการ ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกทุกสถานีจะต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบนี้ โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยุกระจายเสียงในกองทัพบก (กบว.ทบ.) ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการของสถานีวิทยุฯ ในเครือกองทัพบกให้เป็นไปตามระเบียบกองทัพบกดังกล่าว นอกจากนี้ กบว.ทบ. ยังมีหน้าที่ตรวจสอบรายการกระจายเสียงซึ่งผู้บังคับหน่วยที่จัดตั้งสถานีวิทยุฯ นุมัติให้ออกอากาศ พิจารณาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมรายการหรือระงับรายการใดที่มีอยู่หรือที่กำลังออกอากาศในขณะนั้น เสนอประธานกรรมการ (รองผู้บัญชาการทหารบก) สั่งการ รวมทั้งพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก ให้สอดคล้องกับนโยบาย ความมุ่งหมายของรัฐบาลและหน่วยเหนือ

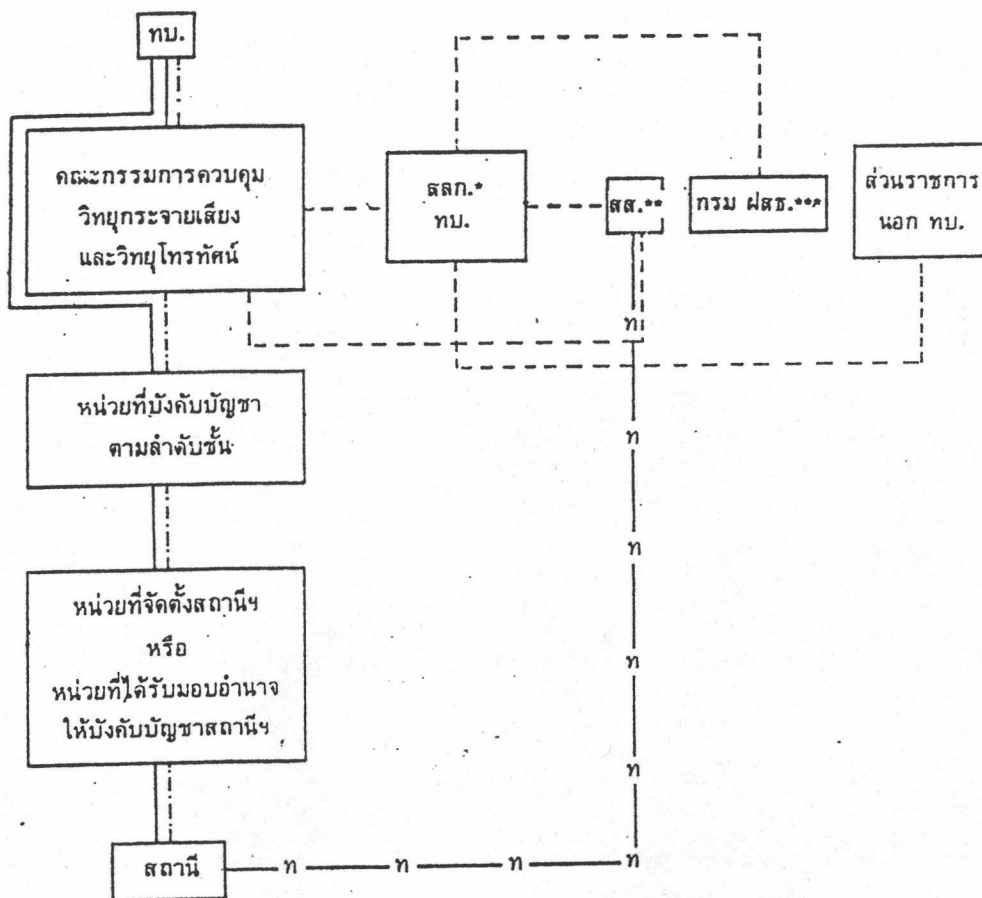
ตามระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการควบคุมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในกองทัพบก พ.ศ. 2507 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการใช้สถานีวิทยุกระจายเสียงไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องมือในการแจ้งข่าว คำสั่ง ให้ทหารและประชาชนที่เกี่ยวข้องทราบ
2. เผยแพร่กิจการของกองทัพบก และส่วนราชการอื่น ๆ นอกกองทัพบก ตามที่เห็นสมควร
3. ต่อต้านการโฆษณาฝ่ายตรงข้าม
4. ดำเนินการทางจิตวิทยา ในความอำนวยการของกองทัพบก

5. เผยแพร่นโยบายของรัฐบาล
6. บำรุงความรู้ และให้ความบันเทิงแก่ทหารและประชาชน
7. สนับสนุนการอบรมศีลธรรม และวัฒนธรรมแห่งชาติ แก่ทหารและประชาชน
8. กระจายข่าวสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ
9. ส่งเสริมความเข้าใจอันดี ระหว่างทหารกับประชาชน
10. ส่งเสริมให้หน่วยต่าง ๆ มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตั้งแต่ในยามปกติ เพื่อประโยชน์แก่การนำไปใช้ในยามสงคราม

นอกจากนั้น ระเบียบนี้ยังได้กำหนดหลักการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้การปฏิบัติการวิทยุกระจายเสียงบังเกิดผลตามความมุ่งหมาย โดยมีการบังคับบัญชา การควบคุม และการประสานงานเป็นไปตามแผนดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แสดงการบังคับบัญชา ควบคุม และประสานงาน วิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก

_____ การบังคับบัญชา
 - - - - - การประสานงาน
 - . - . - การควบคุม
 — ท — ท — ท — ท — ท — ท — ท การควบคุมทางเทคนิค

*สสท.ทบ. = สำนักงานเลขานุการกองทัพบก
 **สส. = กรมการทหารสื่อสาร
 ***ฝสธ. = กรมฝ่ายเสนาธิการ

จากแผนผังแสดงการบังคับบัญชา การควบคุม และการประสานงาน วิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก จะเห็นว่า กองทัพบกได้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศนในกองทัพบก (กบว.ทบ.) เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก โดยมี สำนักงานเลขานุการกองทัพบก (สลก.ทบ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมกิจการกระจายเสียง และเป็นหน่วยหลักในการประสานงานเผยแพร่กิจการกองทัพบก ตลอดจนส่วนราชการอื่นนอกกองทัพบกด้วย นอกจากนี้ยังมีกรมฝ่ายเสนาธิการอันได้แก่ กรมกำลังพลทหารบก กรมข่าวทหารบก กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก กรมยุทธการทหารบก และกรมกิจการพลเรือนทหารบก เป็นที่ปรึกษาและให้ความร่วมมือกับ สำนักงานเลขานุการกองทัพบก ในการพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับการเผยแพร่กิจการของกองทัพบกในสายงานที่เกี่ยวข้อง การโฆษณาที่หน่วยต่าง ๆ ทั้งภายในกองทัพบกและภายนอกกองทัพบก สำหรับกรมการทหารสื่อสารจะเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลทางด้านเทคนิคในการปฏิบัติการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งในกองทัพบก

ในด้านการจัดและผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการควบคุมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศนในกองทัพบก พ.ศ. 2507 ได้กำหนดไว้ 3 แนวทางดังนี้

1. รายการที่ต้องจัด โดยกำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกทุกสถานีต้องทำการกระจายเสียงดังต่อไปนี้
  - 1.1 การถ่ายทอดพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คำปราศรัยของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาล ตลอดจนคำปราศรัยของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก และเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของกองทัพบก
  - 1.2 คำแถลงนโยบายของรัฐบาล และผลงานในการบริหารของคณะรัฐบาล

- 1.3 เผยแพร่การปฏิบัติงานของทางราชการทหาร
- 1.4 ข่าวของทางราชการ
- 1.5 ถ่ายทอดหรือจัดรายการเผยแพร่ศาสนาและศีลธรรม
- 1.6 การโฆษณาต่อต้านคอมมิวนิสต์
- 1.7 การดำเนินการทางจิตวิทยาในความอำนาจการของ

กองทัพบก

1.8 ข่าวทางอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแจ้ง
เดือนเกี่ยวกับ อุกกภัย วาตภัย และภัยธรรมชาติอื่น ๆ

2. รายการที่ควรจัด เพื่อเป็นการให้แนวทางแก่สถานีวิทยุ
กระจายเสียงในกองทัพบก ว่าควรจัดรายการที่มีเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมการเทิดทูนพระมหากษัตริย์
- 2.2 ส่งเสริมภาษา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ
- 2.3 ข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศที่ประชาชน

ควรสนใจ

2.4 แจ้งเตือนหรือตักเตือนแนะนำเพื่อระวังป้องกันมิให้
เกิดภัยพิบัติต่าง

2.5 ส่งเสริมการศึกษา ความประพฤติและปฏิบัติอันดี
ของเยาวชน

3. รายการที่ต้องเว้น อันได้แก่รายการที่ทุกสถานีจะต้องไม่
กระจายเสียง ดังนี้

3.1 ข่าวหรือบทความที่ทำให้ประชาชนตระหนกตกใจ
เสียขวัญ อันจะทำให้เกิดความแตกตื่น ไม่อยู่ในความสงบ หากจำเป็นการ
กระจายข่าวหรือบทความดังกล่าวเพื่อเป็นการแจ้งเตือนให้ประชาชนระมัดระวัง
ก็ให้มีคำแนะนำเพื่อป้องกันแก้ไขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไว้ด้วยว่า ราษฎรควรปฏิบัติ
อย่างไร อย่าประกาศข่าวหรือบทความดังกล่าวออกมาลอย ๆ โดยปราศจากข้อ
แนะนำในการป้องกันแก้ไข

3.2 ข่าวหรือบทความที่ก่อให้เกิดการแตกแยกความสามัคคี
ระหว่างชนในชาติ หรือระหว่างชาติไทยกับชาติอื่นที่มีสัมพันธไมตรีต่อกัน

3.3 ชาว บทความ และรายการบันเทิงต่าง ๆ ที่ชักนำเยาวชนให้ประพฤติไปในทางเสื่อมเสียศีลธรรม และจารีตประเพณีอันดีงามของชาติ หรือทำให้ประพฤติปฏิบัติผิดกฎหมาย หรือก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่การปกครองของรัฐบาล

3.4 ชาวที่ไม่แน่นอน หรือชาวต่างชาติ

3.5 ความลับของทางราชการ

3.6 เรื่องอื่น ๆ ที่ขัดกับนโยบายของรัฐบาล

นอกจากระเบียบกองทัพบกดังกล่าวข้างต้นแล้ว สถานีวิทยุฯ ในเครือกองทัพบกยังต้องปฏิบัติตามคำสั่งและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 15 โดยเนื้อหาหลักของรายการข่าว ได้กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งในประเทศไทย ถ่ายทอดข่าวภาค 07.00 น., 12.00 น., 19.00 น. และ 20.00 น. จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รวมถึงรายการข่าวสำคัญทุกครั้ง ชาวที่ออกอากาศต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวโดยรวมว่า ชาวที่นำเสนอต้องเป็นประโยชน์ต่อชาติและประชาชน ไม่ส่งเสริมลัทธิคอมมิวนิสต์ ต้องไม่เป็นข่าวเท็จ และที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับการเสนอข่าวในช่วงวิกฤติด้วยก็คือ... ต้องไม่ทำให้ประชาชนเสียขวัญ เกิดการอลหม่าน ก่อให้เกิดความแตกแยก กระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ ... ต้องไม่เป็นข่าวที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน (พิศิษฐ์ ชลาลาวัช, 2532)

2. ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ควบคุมการดำเนินการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่ง โดยเฉพาะในรายการข่าวได้กล่าวว่า "...ทุกสถานีต้องไม่ออกอากาศในเรื่องที่ทำให้ประชาชนตระหนก เสียขวัญ เกิดความอลหม่านแตกแยกหรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ..." (พิศิษฐ์ ชลาลาวัช, 2532) รวมถึงจะต้องออกอากาศข่าวเตือนภัยของทางราชการอีกด้วย

3. ระเบียบคณะกรรมการบริหาร วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ว่าด้วยการนำข่าว หรือบทความออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2520 ได้กล่าวว่า ห้ามนำข่าว ข้อความหรือบทความอื่นมาดัดแปลง ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อบุคคล สถาบัน หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐบาล ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ หรือก่อให้เกิดความแตกแยกสามัคคีของคนในชาติ

โครงสร้างการดำเนินการและการหารายได้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก

สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกทุกสถานีจะมีคณะกรรมการ ซึ่งเป็นข้าราชการของหน่วยงานต้นสังกัดของสถานีนั้น ๆ โดยดำรงตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ของสถานี เช่น ผู้อำนวยการสถานี หัวหน้าสถานี หัวหน้าฝ่ายธุรการและกำลังพล หัวหน้าฝ่ายจัดรายการ หัวหน้าฝ่ายเทคนิค หัวหน้าผู้ประกาศ ฯลฯ กรรมการและผู้บริหารเหล่านี้จะรับผิดชอบในระดับนโยบายและการบริหาร ถึงแม้รัฐจะเป็นเจ้าของสิทธิ์คลื่นวิทยุตามกฎหมาย (Legal Ownership) แต่เนื่องจากการลงทุนจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงต้องใช้ทุนจำนวนมากในการปลูกสร้างอาคาร การจัดหาอุปกรณ์เครื่องส่ง สิ่งสาธารณูปโภค การซ่อมบำรุงและการจัดทำรายการ ประกอบกับกำลังพลและงบประมาณของหน่วยราชการที่เป็นเจ้าของสถานีมีไม่เพียงพอ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐจึงจำเป็นต้องร่วมมือกับภาคเอกชนให้มาลงทุนหรือซื้อเวลาเพื่อออกอากาศรายการและโฆษณา โดยมีการทำสัญญากันปีต่อปี สถานีวิทยุฯ อาจจะขายเวลาโดยวิธีการประมูลหรืออาจขายเวลาโดยตรงให้กับนักจัดรายการ หรือขายเวลาให้กับบริษัทคนกลางไปทั้งหมด ซึ่งบริษัทจะนำไปขายต่อให้กับนักจัดรายการอิสระหรือจัดสรรเวลาให้กับนักจัดรายการในสังกัดของตนแล้วแต่กรณี สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกก็มีการประกอบธุรกิจในการขายเวลาด้วยเช่นเดียวกัน เช่น สถานีวิทยุฯ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ให้บริษัทมีเดียพลัสเช่าซื้อเวลาจัดรายการ สไมล์ เรดิโอ เน็ทเวิร์ค ทางคลื่น

เอฟ.เอ็ม. 98 เม็กกะเอิร์ตซ์ ซึ่งเป็นรายการเพลงและข่าวจากสำนักข่าว ไอเอ็นเอ็น หรือสถานีวิทยุ จส. ของกรมการทหารสื่อสาร ให้บริษัทแปซิฟิก คอปเรชั่น จำกัด เข้าซื้อเวลาจัดรายการ จส.100 ทางคลื่น เอฟ.เอ็ม.100 เม็กกะเอิร์ตซ์ ซึ่งเป็นรายการข่าวจรรยาบรรณสลับเพลง เป็นต้น

บริษัทที่ได้รับอนุมัติให้มีสิทธิ์ในการเข้าซื้อเวลาออกอากาศจะเป็นผู้จัดทำแผนผังรายการกระจายเสียง (Layout) เสนอผ่านนายสถานีวิทยุฯ เพื่อขออนุมัติออกอากาศตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการควบคุมสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกองทัพบก พ.ศ.2507 ข้อ 5 ซึ่งระบุว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์สามารถจัดรายการและออกอากาศได้ตามความเหมาะสมและเป็นไปตามความมุ่งหมายในการใช้ที่กำหนดในระเบียบนี้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับหน่วยที่จัดตั้งสถานีวิทยุฯ และโทรทัศน์ก่อน และเสนอรายการที่ได้รับอนุมัติแล้วส่งถึงคณะกรรมการควบคุมวิทยุกระจายเสียงในกองทัพบก (กบว.ทบ.) ก่อนออกอากาศไม่น้อยกว่า 7 วัน นอกเหนือจากรายการปกติที่จัดโดยบริษัทที่เข้าซื้อเวลาไปแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกทุกสถานียังต้องถ่ายทอดออกอากาศรายการและข่าวในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบ อันได้แก่

- วันจันทร์-อาทิตย์, 06.00 น.-06.45 น. รายการกองทัพบกพบประชาชน เป็นบทความของฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก
- 06.45 น.-07:00 น. รายการสยามมานูสติ เป็นบทความของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
- 07.00 น.-08.00 น. ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์
- 10.55 น.-11.05 น. รายการข่าวกองทัพบก ผลิตโดยส่วนผลิตรายการและข่าว กองทัพบก
- 12.30 น.-12.45 น. ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์
- 16.05 น.-16.15 น. รายการข่าวกองทัพบก ผลิตโดยส่วนผลิตรายการและข่าว กองทัพบก

- 18.00 น.-18.15 น. รายการเพื่อแผ่นดินไทย (ปัจจุบัน
เปลี่ยนเป็นรายการ จากใจถึงใจ
ผลิตโดยสำนักงานสารนิเทศ
บก.ทหารสูงสุด
รายการข่าวกองทัพบก
- 19.00 น.-19.30 น. ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์
- 20.00 น.-20.30 น. ถ่ายทอดข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์
- วันอาทิตย์, 20.30 น.-22.00 น. ถ่ายทอดรายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง

นอกเหนือจากรายการที่กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่อง
กองทัพบกทุกสถานีต้องถ่ายทอดออกอากาศรายการและข่าวที่กำหนดแล้ว เมื่อเกิด
ภาวะวิกฤติขึ้น กองทัพบกยังสามารถเรียกคืนเวลากลับมาใช้ได้ เช่น การให้สถานี
วิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกทุกสถานีเปิดรับสัญญาณการถ่ายทอดตลอดเวลา
หรือ การถ่ายทอดคำสั่ง ประกาศ ตามที่กองทัพบก สั่งให้ดำเนินการ

สำหรับรายการและข่าวที่ผลิตโดยส่วนผลิตรายการและข่าวกองทัพบก
ฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กองทัพบกตั้งขึ้น
เพื่อให้มีหน้าที่ในการควบคุมการจัดและผลิตรายการวิทยุฯ ของสถานีวิทยุฯ ใน
เครื่องกองทัพบกทุกประเภท โดยผลิตรายการและข่าวเพื่อเสริมความมั่นคงในชาติ
และเพื่อผลทางปฏิบัติการจิตวิทยาต่อประชาชน ตามคำสั่งและนโยบายของผู้บังคับ
บัญชา ซึ่งรายการดังกล่าวได้แก่

1. เอกสารข่าวประจำวัน เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในวงการ
ทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยสถานีวิทยุฯ ในเครื่องกอง
ทัพบกทุกสถานีจะต้องถ่ายทอดรายการภาคข่าวในเวลา 11.00 น., 16.00 น.
และ 18.00 น.

2. บทความ แจกจ่ายพร้อมเอกสารข่าวประจำวันทุกวัน โดย
สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งในวงการทหารและเหตุการณ์ทั่วไป

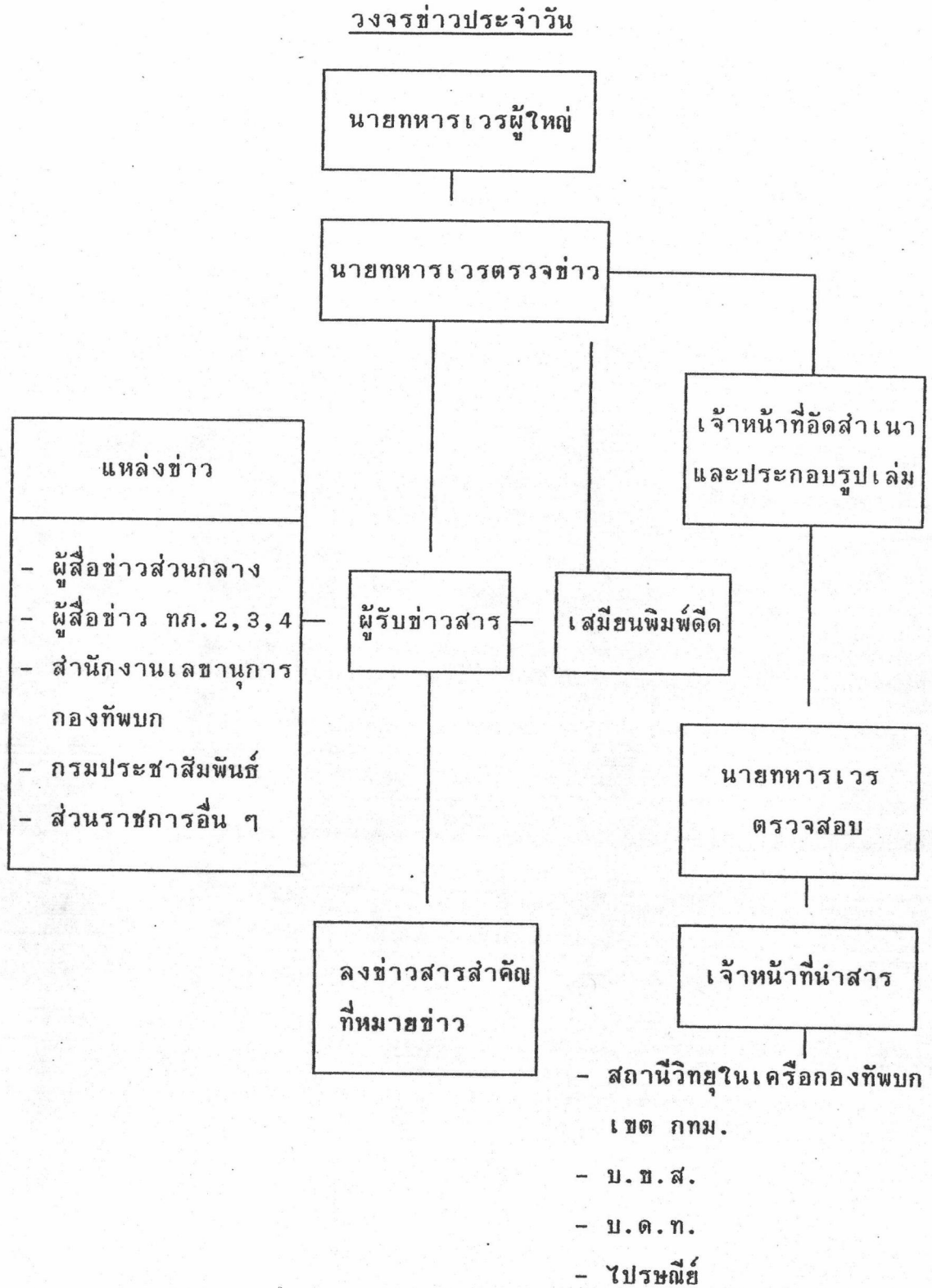
3. ชาวประกอบเลี้ยง เป็นชาวสิ้นประกอบเลี้ยง แจกจ่ายสถานีวิทยุฯ ในเครื่องกอล์ฟบก ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. สปอตประชาสัมพันธ์กิจการในวงการทหาร เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หรือปฏิบัติการจิตวิทยาในงานในวงการทหารและของรัฐบาล ซึ่งอาจเป็นงานเฉพาะกิจหรือเป็นงานสำคัญที่มีห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

5. รายการกองทัพบกพบประชาชน เป็นรายการเพื่อเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของรัฐ และเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันของคนในชาติ กองทัพบกได้ตั้งคณะกรรมการจัดทำรายการกองทัพบกพบประชาชน โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจากทุกสาขาในภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐ ทบวงมหาวิทยาลัย มาเป็นกรรมการจัดทำรายการกองทัพบกพบประชาชนนี้จะแยกออกเป็นสาขาต่าง ๆ คือ การเมือง การปกครอง การทหาร ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีรายการเสริมเป็นส่วนรวมซึ่งผลิตโดยส่วนผลิตรายการและข่าวกองทัพบก ทุกวันเสาร์ เวลา 06.00 น.-06.45 น. ในกรณีที่มีเหตุการณ์สำคัญและกองทัพบกจำเป็นต้องแถลงให้ประชาชนทราบโดยทันทีทันใด รายการกองทัพบกพบประชาชนจะมีคณะกรรมการเฉพาะกิจที่จะผลิตรายการดังกล่าวโดยเฉพาะ เพื่อดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างทันต่อเหตุการณ์ ฉะนั้น จึงเป็นที่ทราบกันในหมู่สื่อมวลชนอื่น ๆ ว่า ถ้ามีวิกฤติการณ์ใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อบ้านเมือง รัฐบาล หรือกองทัพ รายการกองทัพบกพบประชาชน จะถูกติดตามและเฝ้ารับฟังอยู่โดยตลอด

กระบวนการผลิตรายการและข่าวของส่วนผลิตรายการและข่าวกองทัพบก จะเห็นได้จากแผนภาพวงจรข่าวประจำวัน (แผนภาพที่ 3) ประกอบด้วย

ภาพที่ 3 วงจรข่าวประจำวัน

1. แหล่งข่าว หมายถึงแหล่งที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารแก่ส่วนผลิต รายการและข่าวกองทัพบก เพื่อจัดทำเอกสารข่าวประจำวันออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบก อาทิ แหล่งข่าวทางทหารจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของเหล่าทัพและส่วนราชการอื่น ๆ

2. ผู้สื่อข่าว ส่วนผลิตรายการและข่าวกองทัพบก มีผู้สื่อข่าวของตัวเองทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (กองทัพบก) ทำหน้าที่ในการหาข่าวจากแหล่งข่าวต่าง ๆ เช่น ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพบก เป็นต้น ผู้สื่อข่าวเหล่านี้จะเป็นพลเรือนมิใช่ข้าราชการทหาร ข้อมูลข่าวสารที่ได้จะนำมาผลิตเป็นเอกสารข่าวประจำวัน และข่าวประกอบเสียง โดยส่วนผลิต รายการและข่าวกองทัพบกมีห้องบันทึกเสียงสำหรับผลิตรายการและข่าว เพื่อส่งให้สถานีวิทยุฯ ในเครื่องกองทัพบกออกอากาศต่อไป

3. บรรณาธิการข่าวประจำวัน (นายทหารเวรตรวจข่าว) ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของข่าว ตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนออกอากาศ และขออนุมัติหัวหน้าส่วนผลิตรายการและข่าวกองทัพบก แจกจ่ายข่าว ในกรณีที่มีข่าวด่วนหรือกำหนดมาตรการตอบโต้ข่าวที่เป็นเท็จอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทัพบก บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่กลั่นกรองคัดเลือกข่าวตามคำสั่งและนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาและหน่วยเหนือ

4. เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่เสมียนพิมพ์ดีด เจ้าหน้าที่อัดสำเนาและประกอบรูปเล่ม เจ้าหน้าที่นำสาร เป็นต้น

สำหรับการถ่ายทอดการกระจายเสียงของสถานีวิทยุฯ ในเครื่องกองทัพบก นั้น กองทัพบกได้รวมการถ่ายทอดโดยจัดให้มีสถานีแม่ข่ายหลักในการถ่ายทอด รายการและข่าวครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้สามารถส่งกระจายเสียงได้ทันต่อเหตุการณ์ ตามวันเวลาที่ต้องการ ซึ่งกองทัพบกได้กำหนดข่ายวิทยุกระจายเสียงไว้ดังต่อไปนี้

1. ข่ายสถานีวิทยุกองทัพบกและข่ายสถานีวิทยุในเขตกองทัพบก

ที่ 1 (ทภ.1)

- 1.1 สถานีแม่ข่ายหลัก ได้แก่ สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (พล.1 รอ.) ทั้งระบบ เอ.เอ็ม และ เอฟ.เอ็ม
  - 1.2 สถานีแม่ข่ายรอง ได้แก่ สถานีวิทยุ ขส.ทบ. สถานีวิทยุ พล.ปตอ. และสถานีวิทยุ จส. ตามลำดับ ทั้งระบบ เอ.เอ็ม และ เอฟ.เอ็ม.
  - 1.3 สถานีลูกข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุในเครือข่ายกองทัพบกในเขตกองทัพภาคที่ 1 ทั้งระบบ เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม.
2. ข่ายสถานีวิทยุในเขต กองทัพภาคที่ 2 (ทภ.2)
    - 2.1 สถานีแม่ข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 2 (นครราชสีมา)
    - 2.2 สถานีแม่ข่ายรอง ได้แก่ สถานีวิทยุ วปถ.3 (นครราชสีมา)
    - 2.3 สถานีถ่ายทอด ได้แก่ สถานีวิทยุ จส.5 (ชัยภูมิ)
    - 2.4 สถานีลูกข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุในเครือข่ายกองทัพบกในเขตกองทัพภาคที่ 2 ทั้งระบบ เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม.
3. ข่ายสถานีวิทยุในเขต กองทัพภาคที่ 3 (ทภ.3)
    - 3.1 สถานีแม่ข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 3 (พิษณุโลก)
    - 3.2 สถานีแม่ข่ายรอง ได้แก่ สถานีวิทยุกองพลทหารราบที่ 4 (พิษณุโลก)
    - 3.3 สถานีถ่ายทอด ให้อาศัยสถานีวิทยุของกองทัพภาคที่ 1 ได้แก่ สถานีวิทยุ จพล.(ลพบุรี) และ สถานีวิทยุ ว.ศ.ป.(ลพบุรี)
    - 3.4 สถานีลูกข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุในเครือข่ายกองทัพบกในเขตกองทัพภาคที่ 3 ทั้งระบบ เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม.

4. ข่ายสถานีวิทยุใน กองทัพอากาศที่ 4 (ทภ.4)
  - 4.1 สถานีแม่ข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุกองทัพอากาศที่ 4 (นครศรีธรรมราช)
  - 4.2 สถานีแม่ข่ายรอง ได้แก่ สถานีวิทยุ จส.2 (สุราษฎร์ธานี)
  - 4.3 สถานีถ่ายทอด ได้แก่ สถานีวิทยุ วปถ.15 (ชุมพร) สถานีวิทยุ จส.2 (สุราษฎร์ธานี) และสถานีวิทยุ วปถ.5 (หาดใหญ่)
  - 4.4 สถานีลูกข่าย ได้แก่ สถานีวิทยุในเครือข่ายกองทัพบกในเขตกองทัพอากาศที่ 4 ทั้งระบบ เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม.

สรุปผลการวิเคราะห์ระบบโครงสร้างวิทยุกระจายเสียงในเครือข่ายกองทัพบกพบว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือข่ายกองทัพบก มีโครงสร้างองค์กรเป็นระบบราชการ โดยมีกองทัพบกเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลื่นความถี่วิทยุ เป็นจำนวน 128 สถานีครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ในด้านโครงสร้างการควบคุม กองทัพบกได้กำหนดระเบียบมาตรการควบคุมการดำเนินงานของสถานีวิทยุฯ ในเครือข่ายกองทัพบก เรียกว่า "ระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการควบคุมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในกองทัพบก พ.ศ.2507" โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้การสนับสนุนภารกิจของกองทัพบก ในการเตรียมกำลังและป้องกันราชอาณาจักร กับเพื่อเป็นเครื่องมือในการโฆษณาของรัฐบาล จากความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ สถานีวิทยุฯ ในเครือข่ายกองทัพบก จึงมีโครงสร้างในการหารายได้จากการดำเนินการแบบธุรกิจโดยอนุญาตให้เอกชนเช่าซื้อเวลาจัดรายการและโฆษณาธุรกิจได้

จากโครงสร้างดังกล่าวนี้เอง ที่เป็นตัวกำหนดบทบาทให้สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือข่ายกองทัพบก ทำหน้าที่ในยามปกติในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนของรัฐ ในด้านการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารโดยเน้นหนักเรื่องกิจการของกองทัพบก และเพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐบาลและกองทัพ รวมทั้งด้านการบันเทิงและโฆษณาธุรกิจ แต่ในช่วงภาวะวิกฤติ เมื่อมีเหตุการณ์เคลื่อนไหวในสังคม สถานีวิทยุ

กระจายเสียงในเครื่องกักขัง ก็จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการระดมสรรพกำลัง ให้
เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม และเพื่อทำให้เกิดเอกภาพ เสถียรภาพ และความ
มั่นคงของชาติ ดังจะเห็นได้จากกรณีวิกฤตการณ์ทางการเมืองเมื่อเดือนพฤษภาคม
พ.ศ. 2535. ซึ่งจะได้นำเสนอในบทต่อไป